

SVETI ZBOR OBREDA

UPUTA O GLAZBI U SVETOM BOGOSLUŽJU

Uvod

1. Svetu je glazbu, ukoliko je ona povezana s liturgijskom obnovom, sveti ekumenski II vatikanski sabor pomnjivo razmotrio i osvijetlio njenu ulogu u bogoslužju. O tom je predmetu iznio više načela i propisa u Uredbi o svetom bogoslužju, gdje mu je posvetio čitavu jednu glavu.

2. U sadašnjoj se liturgijskoj obnovi već počelo provoditi ono što je odredio sveti sabor. Iz novih su pak propisa, koji se odnose na uređenje svetih obreda i aktivno učestvovanje vjernika u njima, nastala neka pitanja s obzirom na svetu glazbu i na njenu ulogu u bogoslužju. Stoga se čini da ta pitanja treba riješiti i tako još bolje osvjetliti neka načela Uredbe o svetom bogoslužju u ovom predmetu.

3. Zato je Vijeće za provedbu Uredbe o svetom bogoslužju, po naredbi vrhovnog svećenika, skrbno pretreslo ta pitanja i sastavilo ovu Uputu, koja ne sadrži sve zakone o svetoj glazbi nego donosi samo glavne propise koji izgledaju da su sada najpotrebniji. Ona je kao neki nastavak i dopuna prve Upute, koju je pripravilo isto Vijeće, a odnosi se na pravilno provođenje Uredbe o svetom bogoslužju i koju je ovaj Sveti zbor izdao 26. rujna 1964.

4. Možemo se nadati, da će pastiri duša, glazbenici i vjernici rado prihvatiti i provesti ove propise, pa da će složno uznastojati da se postigne prava svrha svete glazbe, »a to je Božja slava i posvećenje vjernika«.

a) Stoga se svetom zove ona glazba koja je stvorena za obavljanje bogoslužja i koju resi svetost i pravilnost oblika. (Sv. Pijo X »Tra le sollec.« 2).

b) Ovdje se pod imenom svete glazbe podrazumijeva: gregorijansko pjevanje, stara i nova sveta polifonija sa svojim raznim vrstama, sveta glazba za orgulje i druga dozvoljena glazbala i sveto pučko pjevanje, bilo liturgijsko bilo uopće vjersko. (Br. 4. Upute od 3. IX 1958).

I — Neki opći propisi

5. Liturgijski čin poprima plemenitiji oblik kad se obavlja pjevanjem, kad zaređeni službenici svakog stupnja vrše svoju službu i kad u njemu sudjeluje puk. (Čl. 113.

Uredbe). Tim se naime oblikom ugodnije izražava molitva, jasnije se očituje otajstvo svetog bogoslužja te njegov hijerarhijski i zajednici svojstven značaj, složnim se glasom dublje zahvaća jedinstvo srdaca, sjajem se svetih stvari duše lakše uznose k višim sferama i čitavo slavljenje ljepše iskazuje unaprijed ono bogoslužje koje se vrši u nebeskom Jeruzalemu.

Neka dakle pastiri duša ustrajno nastoje postići takav oblik bogoslužja. Dapače, tu razdiobu službi i uloga, koja je posebno svojstvena svetim činima što se obavljaju s pjevanjem, neka prikladno prenose i na druge obrede bez pjevanja koji se vrše s pukom. Naročito neka paze na to, da se opskrbe potrebnim i zgodnim službenicima, te da se promiče djelatno učešće puka.

Uspješnu pak pripravu svakog liturgijskog obreda neka, pod vodstvom upravitelja crkve, složno vrše svi kojih se to tiče s obzirom na obred ili na pastoralnu stranu ili na glazbu.

6. Uz dužnu razdiobu i vršenje uloga, kojom »svatko, bio služitelj ili vjernik, vrši svoju službu i čini samo ono i sve ono što na nj spada prema naravi obreda i prema liturgijskim propisima« (čl. 28. Uredbe), ispravno uređenje liturgijskog obreda također traži da se čestito čuva smisao i svojstvena narav bilo koje uloge i bilo kojeg pjevanja. Da se to postigne, u prvom redu treba da se zaista pjeva sve ono što samo po sebi treba pjevati, i to onim načinom i oblikom koje traži njihova narav.

7. Između punog i svečanog oblika liturgijskih obreda, u kojima se zaista pjeva što treba pjevati, i najjednostavnijeg oblika, kod kojega nema pjevanja, može biti više stepena prema tome da li se pjevanju daje više ili manje mjesta. Ipak, kad se izabiru dijelovi koji će se pjevati, neka se ispočetka uzmu oni koji su po svojoj naravi važniji, naročito oni koje svećenik ili službenici pjevaju a puk odgovara, ili ih pak imaju pjevati zajedno svećenik i puk. Ostalo, što pjeva samo puk li samo zbor pjevača, dodaje se postepeno.

8. Kad god se može vršiti izbor osoba za obavljanje liturgijskog čina s pjevanjem, prikladno je da se prednost daje onima za koje se zna da su vještiji pjevanju. Na to

posebno treba paziti kod svečanijih bogoslužnih čina i kod onih kod kojih treba izvoditi teže napjeve, ili se prenose putem radija ili televizije. (Br. 95. Upute od 3. IX 1958).

Ako se takav izbor ne može izvršiti i svećenik ili službenik nemaju prikladan glas za pravilno pjevanje, smije se jedan ili drugi teži dio koji na njih spada izvesti bez pjevanja te ga jasno i glasno recitirati. Ali, neka se to ne čini samo zbog komotnosti svećenika ili službenika.

9. U odabiranju vrste svete glazbe, bilo za zbor bilo za puk, treba se obazirati na sposobnosti onih koji trebaju pjevati. Crkva u bogoslužju ne zabranjuje nijednu vrst svete glazbe, samo ako odgovara duhu dotičnog liturgijskog čina i naravi njegovih pojedinih dijelova (čl. 116. Uredbe) a ne ometa obavezno sudjelovanje puka. (Čl. 28. Uredbe).

10. Kako bi vjernici radije i plodnije učestvovali u bogoslužju, dolikuje da se, koliko je to moguće, oblici bogoslužnih obreda kao i stupnjevi njihova sudjelovanja zgdno mijenjaju prema svečanosti dana i skupova.

11. Neka se ima pred očima da istinska svečanost liturgijskog čina više ovisi od dostojnog i pobožnog obavljanja, koje se obazire na cjelovitost dotičnog liturgijskog čina i koje vrši sve njegove dijelove prema njihovoj vlastitoj naravi, nego od vještijeg pjevanja i većeg sjaja ceremonija. Ti su koji put poželjni, kad postoje mogućnosti da se izvedu dolično, ali bi bilo protiv instinske svečanosti liturgijskog čina, kad bi oni naveli da se neki sastavni dio tog čina ispusti, promijeni, obavi nedolično.

12. Samo Apostolskoj stolici pripada pravo odrediti opća glavna načela koja su kao temelj svete glazbe, i to prema pravilima iz predaje i naročito prema Uredbi o svetom bogoslužju. To uređenje u određenim granicama spada također i na nadležne krajevne, zakonito ustanovljene, biskupske skupove ili na biskupa. (Čl. 22. Uredbe).

II — Tko ima udjela u liturgijskim obredima

13. Liturgijski su čini bogoslužje Crkve ili svetog puka koji je okupljen i uređen pod vodstvom biskupa ili svećenika. (Čl. 26. i 41—42. Uredbe; čl. 28. Uredbe o Crkvi). U tim činima posebno mjesto dobivaju svećenik i njegovi

službenici zbog primljenog sv. reda, a zbog službe koju vrše ministranti, čitač, tumač i oni koji pripadaju pjevačkom zboru. (Čl. 29. Uredbe).

14. Sakupljenom skupu predsjedava svećenik koji predstavlja Kristovu osobu. Svi treba da pobožno slušaju riječi što ih on pjeva ili glasno govori, kao riječi izrečene u ime čitavog svetog puka i svih prisutnih. (Čl. 33. Uredbe).

15. Vjernici vrše svoju liturgijsku ulogu kad pružaju punu, svjesnu i djelatnu suradnju koju traži sama narav liturgije i na koju, na temelju krštenja, kršćanski puk ima pravo i dužnost. (Čl. 14. Uredbe).

Ovo pak sudjelovanje:

a) u prvom redu treba da bude nutarnje, da naime vjernici svoju pamet usklade s onim što izriču ili slušaju, i da sudjeluju s nebeskom milosti. (Čl. 11. Uredbe),

b) mora biti i izvanjsko, to jest ono koje će kretnjama i držanjem tijela, usklikima, odgovorima i pjevanjem očitovati nutarnje sudjelovanje. (Čl. 30. Uredbe).

Neka vjernici također budu poučeni da slušajući ono što službenici ili zbor pjevaju nastoje nutarnjim sudjelovanjem svoju pamet dizati k Bogu.

16. Ne može u svetom bogoslužju biti ništa svečanije ni ugodnije od skupa u kojem svi svoju vjeru i pobožnost izražavaju s pjevanjem. Neka se stoga to sudjelovanje puka koje se očituje pjevanjem, skrbno promiče na ovaj način:

a) Neka u prvom redu obuhvati usklike, odgovore na pozdrave svećenika i službenika kao i na molitve u obliku litanija, i osim toga pripjeve i psalme, umetnute verse ili odgovore što se ponavljaju, pa himne i kantike. (Čl. 30. Uredbe).

b) Neka se zgodnom poukom i vježbom puk neprestano postepeno privodi sve većem pa i punom sudjelovanju u onome što spada na nj.

c) Neke pjesme puka — naročito ako vjernici još nisu dovoljno poučeni ili ako se nešto pjeva višeglasno — mogu se prepustiti samom zboru, uz uvjet da se puk ne isključi od drugih dijelova koji spadaju na nj. Ne smije se odobriti običaj da se samom zboru prepusti sve pjevanje čitavoga »proprija« i čitavoga »ordinarija«, a da se puk posve isključi od pjevanja.

17. U svoje doba neka se obdržava i sveta šutnja. (Čl. 30. Uredbe). Po njoj vjernici ne samo što se ne smiju smatrati strancima i nijemim gledaocima liturgijskog čina, nego se nutarnjim raspoloženjem još jače uključuju u otajstvo koje se slavi. To će raspoloženje poteći iz slušanja Božje riječi, iz izvedenih pjesama i molitava, kao i iz duhovnog sjedinjenja sa svećenikom koji izvodi svoje dijelove.

18. Neka se između vjernika posebnom brigom izvježbaju u svetom pjevanju članovi vjerskih društava lajika, da onda oni što uspješnije podržavaju i potiču puk u sudjelovanju. (Br. 19. i 59. Upute od 26. IX 1964). Neka se upućivanje puka u pjevanje vrši revno i strpljivo zajedno s liturgijskim odgojem, prema dobi, staležu, načinu života i stupnju vjerske izobrazbe, i to već od prvih godina odgoja u osnovnim školama. (Čl. 19. Uredbe; br. 106—108. Upute od 3. IX 1958).

19. Zbog liturgijske službe koju vrši posebno treba spomenuti zbor ili glazbenu »kapelu« ili »sholu«.

Prema propisima svetog sabora koji se odnose na liturgijsku obnovu, njihova je zadaća porasla i postala još važnijom. Imaju se naime brinuti da pravilno izvode dijelove koji na njih spadaju i to prema različitim vrstama pjevanja, kao i da promiču sudjelovanje vjernika u pjevanju.

Stoga:

a) neka takvi zborovi ili kapele ili shole budu, i neka se skrbno njeguju, naročito u stolnicama i drugim većim crkvama, kao i u sjemeništima i u redovničkim odgojnim zavodima,

b) prikladno je da se — makar i maleni — zborovi ustanove i u manjim crkvama.

20. Za sjajniji oblik svetih čina treba sačuvati glazbene kapele koje se nalaze u bazilikama, stolnicama, samostanima i drugim većim crkvama, i koje su tokom stoljeća zaslužile velike pohvale što su čuvale i gajile glazbeno blago neprocjenjive vrijednosti. One se upravljaju svojim prihvaćenim pravilima koje je pregledao i odobrio Ordinarij.

Zborovođe tih shola i upravitelji crkava neka ipak nastoje, da se puk uvijek pridruži u pjevanju, barem u lakšim dijelovima koje on treba da izvodi.

21. Gdje ne postoji mogućnost da se ustanovi niti mali pjevački zbor, treba se naročito pobrinuti da budu barem jedan ili dva čestito izvježbana pjevača koja će predvoditi barem jednostavnije napjeve, a puk će onda sa svoje strane prihvaćati. Na taj će način oni vjernike zgodno voditi i podržavati.

Dobro bi bilo da takav pjevač bude i u crkvama koje imaju svoje zborove, i to za one obrede kod kojih zbor ne može sudjelovati, a ipak dolikuje da se obave nekom svečanošću, dakle i pjevanjem.

22. Prema odobrenim običajima naroda i drugim okolnostima u pjevačkim zborovima mogu biti muški i djeca, ili samo muški, odnosno sama djeca, ili muški i ženske, dapače — gdje je zaista takav slučaj — i same ženske.

23. Vodeći računa o rasporedu svake pojedine crkve, neka se zbor pjevača smjesti tako:

a) da se jasno vidi njegov značaj, to jest da je dio okupljene zajednice vjernika i da ima posebnu ulogu,

b) da lakše obavlja svoju liturgijsku službu (br. 97. Upute od 26. IX 1964),

c) da njegovim članovima bude omogućeno puno, tj. sakramentalno sudjelovanje kod Mise.

Kad su u pjevačkim zborovima i ženske, neka se smjeste izvan svetišta.

24. Uz glazbeni odgoj treba članovima pjevačkog zbora pružiti i prikladnu liturgijsku i duhovnu pouku tako da pravilnim izvođenjem svoje liturgijske uloge ne samo pružaju veći sjaj svetom činu i vrlo dobar primjer vjernicima, nego da iz toga proističe i duhovno dobro samih članova.

25. Da se lakše postigne ta stručna i duhovna izobrazba, neka pomognu dijecezanska, nacionalna i internacionalna društva za svetu glazbu, a naročito ona, što ih je odobrila i više puta preporučila Apostolska Stolica.

26. Svećenik, zaređeni službenici i ministranti, čitač i članovi pjevačkog zbora kao i tumač neka svoje dijelove izvode na lako shvatljiv način, tako da puku, kad to traži obred, olakšaju odgovaranje i učine ga što prirodnijim. Dolikuje da svećenik i službenici bilo kojeg stupnja svoj glas sjedine s glasom skupa vjernika u svemu što spada na puk. (Br. 48 b Upute od 26. IX 1964).

III — Pjevanje u svetoj Misi

27. U euharistijskom bogoslužju u kojem učestvuje puk, naročito nedjeljom i blagdanom, prednost treba dati, koliko je to moguće, pjevanoj Misi, pa i više puta istoga dana.

28. Neka se, prema naslijeđenim i postojećim liturgijskim zakonima, zadrži razlikovanje između svečane, pjevane i čitane (tihe) Mise, kako je to odredila Uputa od g. 1958. (br. 3). Ipak se s obzirom na pastoralnu korist za pjevanu Misu predlažu razni stupnjevi sudjelovanja tako da se, prema mogućnostima svakog pojedinog skupa, lakše može pjevanjem izvesti svečanije služenje Mise.

A te stupnjeve treba tako rasporediti da se prvi može i sam izvoditi, a drugi i treći, bilo čitav ili djelomice, nikada bez prvoga. Na taj će se način vjernici trajno voditi k punom sudjelovanju u pjevanju.

29. Na prvi stupanj spadaju:

a) u obredima ulaza:

- pozdrav svećenika s odgovorom puka,
- molitva.

b) u bogoslužju riječi:

- usklici kod Evandjelja.

c) u bogoslužju žrtve:

- prikazna molitva,
- predslavlje s uvodom i »Svet«,
- završna doksologija kanona,
- Gospodnja molitva s uvodom i dodatkom,
- »Mir Gospodnji«,
- popričesna molitva,
- obrazac otpusta.

30. Na drugi stupanj spadaju:

a) »Gospodine, smiluj se«, »Slava« i »Jaganjče Božji«,

b) Vjerovanje,

c) molitva vjernika.

31. Na treći stupanj spadaju:

a) pjesme kod ophoda za ulaz i pričest,

b) pjesme poslije čitanja ili poslanice,

c) Aleluja prije Evandjelja,

d) prikazna pjesma,

e) odlomci iz Svetog Pisma, osim ako ne izgleda da ih je bolje pročitati bez pjevanja.

32. Gdje vlada zakoniti običaj, u nekim krajevima više puta potvrđen danim povlasticama, da se kod ulaza, prikazanja i pričesti pjesme iz »graduala« zamijene drugima, smije se po sudu nadležne krajevne vlasti taj običaj zadržati, samo ako se takve pjesme slažu s dijelovima Mise, s blagdanom ili s liturgijskim vremenom. Ta ista krajevna vlast mora odobriti tekst tih pjesama.

3. Pravo je da skup vjernika po mogućnosti sudjeluje u pjevanju »proprija«, naročito lakšim odgovorima i drugim za nj prikladnim načinom.

Između pjesama »proprija« posebnu važnost ima pjevanje koje dolazi poslije čitanja, izvedeno na način graduala ili izmjeničnog psalma. To je po svojoj naravi dio bogoslužja riječi i stoga za vrijeme njegova izvođenja svi sjede i slušaju, dapače, po mogućnosti i sudjeluju.

34. Pjesme koje spadaju na ordinarij Mise, a uglazbljene su i pjevaju se višeglasno, može pjevački zbor izvoditi prema uobičajenim propisima, bilo »a capella« bilo uz pratnju glazbala, samo ako se puk posve ne isključi od sudjelovanja u pjevanju.

U drugim slučajevima dijelovi misnog proprija mogu se razdijeliti među pjevački zbor i puk, ili među dva dijela samoga puka, tako da se izvodi naizmjenice stih po stih, ili na koji drugi zgodan način kojim se obuhvati veći odlomak sveukupnog teksta. Tada ipak treba imati pred očima slijedeće: Vjerovanje, jer je to ispovijest vjere, dolikuje da svi pjevaju, ili pak na način koji dopušta prikladno sudjelovanje vjernika; »Svet« kao završni usklik predslavlja, uputno je da pjeva sav skup zajedno sa svećenikom; »Jaganjče Božji« može se ponavljati toliko puta koliko je potrebno, naročito kod koncelebracije, budući se time prati lomljenje hostija, a pristoji se da puk sudjeluje kod tog pjevanja barem završnim usklikom.

35. Gospodnju molitvu prikladno izvodi puk zajedno sa svećenikom (br. 48 Upute od 26. IX 1964). Ako se pjeva latinski, neka se za nju upotrijebi već postojeće napjeve; ako se pak pjeva na narodnom jeziku, oblik napjeva treba da odobri nadležna krajevna vlast.

36. Ništa ne priječi da se u čitanim Misama pjeva neki dio »proprija« ili »ordinarija«. Koji put se može dapače izvesti neka druga pjesma na početku, na prikazanju, kod

pričešćivanja ili na kraju Mise. Samo nije dosta da ta pjesma bude »euharistijska«, nego treba da se slaže s dijelovima Mise, s blagdanom ili s liturgijskim vremenom.

IV — Pjevanje božanskog časoslova

37. Prema želji Uredbe o svetom bogoslužju (čl. 99) vruće se preporučuje onima koji božanski časoslov obavljaju u koru ili zajednički da ga pjevaju, jer to bolje odgovara naravi te molitve i označuje veću svečanost i dublje jedinstvo srdaca u hvaljenju Boga.

Dolikuje da spomenuti pjevaju barem neki dio božanskog časoslova, u prvom redu glavne časove, naime Pohvale i Večernju, barem nedjeljom i blagdanom.

I ostali će klerici, koji zbog studija žive zajedno ili se sastaju za duhovne vježbe ili prilikom drugih sastanaka, zgodno posvetiti svoje skupove pjevanjem nekih dijelova božanskog časoslova.

38. Kod pjevanja božanskog časoslova, uz pravila koja ostaju na snazi za one koji su vezani na kor ili imaju posebne povlastice, može se primijeniti načelo postepene, sve veće svečanosti time da se radije pjevaju oni dijelovi kojima to po njihovoj naravi više odgovara da se pjevaju, kao dijalozi, himni, versi i kantici, a ostalo se recitira.

39. Neka se vjernici pozivaju i prikladnom poukom odgajaju da nedjeljom i blagdanom mole neke dijelove božanskog časoslova, naročito Večernju, ili druge časove, prema običajima mjesta i zajednica. Vjernici, naročito izobraženiji, neka se zgodnom poukom općenito upućuju, da u svoje molitve unose psalme, shvaćene u kršćanskom smislu, da se tako postepeno privedu većoj uporabi i uživanju javne molitve Crkve.

40. Ta će se stvar posebno preporučivati članovima instituta, koji su zavjetovali evanđeoske savjete, da odatle crpe obilatije blago kojim će promicati svoj duhovni život. A dolikuje da oni po mogućnosti glavne časove i pjevaju, te tako u punijem smislu učestvuju u javnoj molitvi Crkve.

41. Prema propisu Uredbe o svetom bogoslužju (čl. 101, 1) treba da klerici prema stoljetnom predanju latinskog obreda, sačuvaju latinski jezik kod božanskog časoslova kad ga obavljaju u koru. (Br. 85. Upute od 26. IX 1964).

Budući da ista Uredba o svetom bogoslužju (čl. 101, 2. i 3) predviđa da se kod božanskog časoslova vjernici, redovnice i članovi drugih instituta koji su zavjetovali evanđeoske savjete, a koji nisu klerici, služe narodnim jezikom, treba se na zgodan način pobrinuti da se pripreme napjevi koji će se upotrebljavati kod pjevanja božanskog časoslova na narodnom jeziku.

V — Sveta glazba u dijeljenju sakramenata i blagoslovina, u posebnim obredima liturgijske godine, u sv. službi Božje riječi te u pobožnim i sv. vježbama

42. Budući da bogoslužni obredi, po načelu istaknutom od svetog sabora (čl. 27. Uredbe), prema svojoj vlastitoj naravi treba da se obavljaju zajednički uz prisustvovanje i sudjelovanje vjernika te imaju prednost pred onima koji se obavljaju pojedinačno i na neki način »privatno«, iz toga nužno slijedi kolika se važnost ima predavati pjevanju, koje je tako prikladno da se njime zgodnije izrazi »crkveni« značaj bogoslužja.

43. Neki sakramenti i blagoslovine imaju veću važnost u životu čitave župske zajednice, kao potvrda, sveto ređenje, ženidba, posveta crkve ili oltara, sprovod itd. Stoga neka se po mogućnosti vrši pjevanjem, da i svečanost obreda pridonese većem pastoralnom uspjehu. Neka se ipak skrbno pazi, da se pod izlikom svečanosti u obred ne uvede nešto što je samo profano ili manje odgovara bogoslužju; to osobito vrijedi kod sklapanja ženidbe.

44. Isto će tako biti s pjevanjem svečaniji oni obredi koje liturgija tokom liturgijske godine posebno ističe. Ali još posebno svečano neka se obavljaju sveti obredi velike sedmice koji slavljenjem pashalnog otajstva vode vjernike k tom središtu liturgijske godine i čitave liturgije.

45. Neka se i za liturgiju sakramenata, blagoslovina i posebnih obreda liturgijske godine prirede zgodni napjevi, koji će svečanijim oblikom uzveličati svečanost također i narodnim jezikom, prema propisima nadležne vlasti i prema mogućnostima pojedinih skupova.

46. Za gajenje pobožnosti kod vjernika mnogo može pridonijeti sveta glazba i u svetoj službi Božje riječi kao i u pobožnim vježbama.

U svetim službama Božje riječi (br. 37—39. Upute od 26. IX 1964) neka se uzme kao primjer iz bogoslužja riječi kod Mise (isto tamo br. 37); a u svim će pobožnim i svetim vježbama biti od velike koristi psalmi, djela svete glazbe uzeta iz njezine stare i novije riznice, pučki vjerski napjevi kao i sviranje orgulja i drugih prikladnih glazbala.

U te se pobožne i svete vježbe, a naročito u svetu službu Božje riječi, mogu vrlo zgodno uvrstiti i neka glazbena djela koja se više ne nalaze u liturgiji, ali mogu pobuđivati vjerski duh i poticati na razmatranje svetoga otajstva. (V. niže br. 53).

VI — Jezik u pjevanim liturgijskim obredima i čuvanje bogatstva sv. glazbe

47. Prema Uredbi o svetom bogoslužju, »u latinskim obredima treba sačuvati latinski jezik, osim gdje postoji posebna povlastica« (čl. 36, 1).

Budući da »će nerijetko upotreba narodnog jezika biti vrlo korisna za puk« (čl. 36, 2), »spada na nadležnu krajevnu crkvenu vlast da odredi način i upotrebu narodnog jezika, te da to odobri i potvrdi Apostolska stolica« (čl. 36, 3).

Uz točno obdržavanje tih pravila neka se upotrijebi prikladan oblik sudjelovanja, koji odgovara mogućnostima svakog pojedinog skupa.

Pastiri će se duša pobrinuti kako bi uz narodni jezik »vjernici mogli i latinskim jezikom izgovarati ili pjevati dijelove misnog ordinarija koji spadaju na njih« (čl. 54. Uredbe; br. 59. Upute od 26. IX 1964).

48. Neka mjesni ordinariji razmisle, ne bi li — nakon što je uveden narodni jezik u služenju Mise — bilo prikladno, naročito u velikim gradovima, gdje se češće sastaju vjernici raznih jezika, da se jedna Misa, i to pjevana, ili više njih, služi na latinskom jeziku.

49. Što se tiče upotrebe latinskog ili narodnog jezika u bogoslužju po sjemeništima, neka se obdržavaju propisi Sv. zbora za sjemeništa i sveučilišta o liturgijskom odgoju sjemeništnih pitomaca.

A članovi instituta s evandeoskim savjetima neka se u toj stvari drže propisa što ih sadrži Apostolsko pismo »Sacrificium laudis« od 15. VIII 1966. kao i Uputa o jeziku u časoslovu i u konventualnoj Misi ili onoj koja se služi kod redovnika koju je izdao Sveti zbor obreda 23. XI 1965.

50. U pjevanim liturgijskim službama na latinskom jeziku:

a) neka gregorijansko pjevanje, vlastito rimskoj liturgiji, ima uz jednake uvjete prvo mjesto (čl. 116. Uredbe). Prikladno je da se upotrebe njegovi napjevi kako se nalaze u tipičnim izdanjima.

b) »Dolikuje da se za upotrebu u manjim crkvama pripravi i izdanje s jednostavnijim napjevima« (čl. 117. Uredbe).

c) Drugi glazbeni napjevi, jedno ili više glasni, uzeti bilo iz naslijeđenog blaga ili iz novih djela, neka se imaju u časti, gaje i zgodno upotrebljavaju (čl. 116. Uredbe).

51. Povrh toga neka pastiri duša, imajući pred očima mjesne okolnosti, pastoralnu korist vjernika i duh svakog pojedinog jezika, promisle ne bi li se blago svete glazbe, koje je kroz stoljeća sastavljeno na latinske tekstove, osim u latinskim liturgijskim obredima moglo djelomice preuzeti i u ono bogoslužje koje se obavlja na narodnom jeziku. Ništa naime ne priječi da se u jednom te istom bogoslužju neki dijelovi pjevaju na drugom jeziku.

52. Da bi se očuvalo blago svete glazbe i da se kako treba promiču novi oblici svetog pjevanja, »treba uvelike cijeliti poučavanje i vježbanje glazbe u sjemeništima, u novicijatima redova obaju spolova i u školskim domovima, kao i u ostalim zavodima i katoličkim školama«, a naročito kod viših instituta koji su za to posebno određeni (čl. 115. Uredbe). U prvom redu neka se promiče učenje i upotreba gregorijanskog pjevanja, jer je ono zbog njemu svojstvenih osobina važan temelj za gajenje svete glazbe.

53. Djela nove svete glazbe neka se vjerno usklade s iznesenim načelima i propisima. Neka se stoga »ističu oznakama prave svete glazbe, a i neka ih mogu pjevati ne samo veći zborovi nego neka odgovaraju i manjim zborovima te promiču djelatno učešće cijelog skupa vjernika« (čl. 121. Uredbe).

A što se tiče naslijeđenog blaga, neka se najprije iznose oni dijelovi koji odgovaraju zahtjevima obnovljene svete liturgije; nadalje, neka u toj stvari pravi stručnjaci

pomno razmisle, ne bi li se tim zahtjevima mogli prilagoditi i drugi dijelovi; napokon ostali, koji se ne mogu uskladiti s naravi ili s prikladnim pastoralnim obavljanjem liturgijskih obreda, neka se na zgodan način prenesu u pobožne vježbe, naročito u svete službe Božje riječi. (V. gore br. 46).

VII — Priređivanje napjeva za tekstove na narodnom jeziku

54. Kod prevođenja onih dijelova koji se imaju uglazbiti, naročito psaltira, neka se stručnjaci pobrinu, da se na zgodan način spoji usklađenost s latinskim tekstom i oblik pučkog teksta koji će biti prikladan za pjevanje. U toj stvari treba čuvati duh i zakone svakog pojedinog jezika i imati pred očima narav i posebna svojstva svakog naroda. U spremanju novih napjeva neka skladatelji umjetnici pomno paze na te tradicije, kao i na zakone svete glazbe.

Stoga će biti briga nadležne krajevne vlasti, da u odboru, kojem se povjerava posao oko prevođenja na pučki jezik, sudjeluju stručnjaci u spomenutim predmetima, kao i u latinskom i u narodnom jeziku, koji će od samog početka posla raditi složnim silama.

55. Spada na nadležnu krajevnu vlast odluka, da li se mogu upotrebljavati pučki tekstovi vezani uz glazbene oblike naslijeđene iz prošlih stoljeća, makar se potpuno i ne slagali sa zakonito odobrenim prijevodima liturgijskih tekstova.

56. Od napjeva koje treba sastaviti za pučke tekstove posebno značenje imaju oni koji su određeni za svećenika i službenike, bilo da ih sami pjevaju, bilo da ih pjevaju sa skupom vjernika, bilo da ga izvode s njim u obliku dijaloga. Kod sastavljanja istih neka glazbenici promisle, ne bi li se naslijeđeni napjevi iz latinske liturgije, upotrebljeni u tu svrhu, mogli primijeniti i za pjevanje istih tekstova na narodnom jeziku.

Nove napjeve za svećenika i službenike mora odobriti nadležna krajevna vlast (br. 42. Upute od 26. IX 1964).

58. Bit će briga nadležnih biskupskih skupova da za jedan te isti jezik, koji se upotrebljava u raznim krajevima, bude odobren jedan pučki prijevod. Dolikuje da po mogućnosti bude zajednički jedan napjev, ili više njih, i

za dijelove koji spadaju na svećenika i službenike, kao i za odgovore i usklike puka. Na taj će se način promicati zajedničko sudjelovanje onih koji se služe istim jezikom.

59. Glazbenici će se prihvatiti tog novog posla vođeni brigom da slijede predaju koja je Crkvi pružila pravo blago, da ga upotrebljava kod bogoslužja. Gledat će na sva djela iz prošlosti kao i na njihove vrste i svojstva, ali će pomnjivo paziti i na nove zakone i potrebe svete liturgije, tako da »novi oblici na neki način organski izrastu iz već postojećih oblika« (čl. 23. Uredbe) i da ta nova djela za riznicu crkvene glazbe stvore novi dio koji neće biti nedostojan onoga iz prošlosti.

60. Svakako, novi napjevi za tekstove na narodnom jeziku trebaju biti iskušavani kako bi postigli dovoljnu zrelost i savršenost. Ali ipak treba izbjegavati, da se samo zbog kušanja izvode u crkvi one stvari koje ne priliče svetosti mjesta, dostojanstvu liturgijskog čina i pobožnosti vjernika.

61. Posebna se priprava traži od stručnjaka kad imaju svetu glazbu prilagoditi u onim krajevima koji posjeduju vlastitu glazbenu predaju, naročito u misijskim krajevima. Tu se naime radi o zgodnom povezivanju smisla za sveto bogoslužje s duhom, predajama i posebnim značajkama vlastitim dotičnim narodima. Oni koji se time bave treba da u dovoljnoj mjeri poznaju i liturgiju i crkvenu glazbenu predaju, kao i jezik, pučko pjevanje i druge značajke duha onoga naroda za koji kane izvesti taj posao.

VIII — Sveta glazbala

62. Glazbala mogu biti od velike koristi u svetim obredima, bilo da prate pjevanje, bilo da sama sviraju.

»U latinskoj Crkvi treba uvelike cijeniti orgulje sa sviralama kao tradicionalno glazbalo čiji zvuk može crkvenim obredima dodati divan sjaj, te srce veoma uzdići k Bogu i k nebeskim stvarima.

Dozvoljeno je u bogoslužje pripustiti i druga glazbala uz sud i suglasnost nadležne krajevne vlasti, ukoliko su prilagođena ili se mogu prilagoditi liturgijskoj praksi, odgovaraju dostojanstvu hrama i zaista uzdižu vjernike« (čl. 120. Uredbe).

63. U pripuštanju i upotrebljavanju glazbala treba se obazirati na značaj i predaju pojedinih naroda. Ali glazbala koja su po općem sudu i uporabi prikladna samo za svjetovnu glazbu, treba svakako ukloniti iz svih liturgijskih čina i pobožnih vježbi (br. 70. Upute od 3. IX 1958).

Sva pak glazbala, koja se pripuste u bogoslužju, neka se tako upotrebljavaju da budu u skladu sa zahtjevima svetog čina te pridonese sjaju bogoštovlja i izgradnji vjernika.

64. Glazbala koja prate pjevanje mogu podržavati glasove, sudjelovanje učiniti lakšim i dublje proizvesti jedinstvo skupa. Neka, međutim, njihov zvuk ne nadjača glasove tako da bi se teško shvatio tekst. A neka ne sviraju kad neki dio glasno izvodi svećenik ili službenik u svojstvu svoje službe.

65. Orgulje ili drugo zakonito dozvoljeno glazbalo mogu se upotrijebiti kod pjevane ili čitane Mise da prate pjevanje zbora ili puka. Sama glazbala mogu svirati: na početku, prije nego svećenik pristupi k oltaru, kod prikazanja, kod pričesti i na kraju Mise.

Taj se isti propis može primijeniti i na druge svete čine, kako već odgovara svakome od njih.

66. Samo sviranje tih glazbala ne dozvoljava se u došašću, korizmi, svetom trodnevlju i na službama i Misama za pokojne.

67. Svakako treba da orguljaši i ostali glazbenici budu ne samo stručnjaci u pravilnom sviranju na povjerenom im glazbalu, nego da poznaju unutarnji duh svete liturgije i da su njim prožeti te da tako vršeci svoju službu u svakoj prigodi urese svete obrede prema pravoj naravi njihovih dijelova i promiču sudjelovanje vjernika. (V. gore br. 24—25).

IX — Odbori za promicanje svete glazbe

68. Dijecezanski odbori za svetu glazbu od velike su pomoći za njezino promicanje kao i liturgijsko-pastoralnu djelatnost u biskupiji.

Stoga neka takav odbor, koliko je moguće, bude u svakoj biskupiji i neka radi složno s odborom za svetu liturgiju.

Često će biti prikladno da se oba odbora spoje u jedan, koji će biti sastavljen od stručnjaka u jednom i drugom predmetu. Na taj će način stvar lakše napredovati.

Veoma se preporučuje da — gdje to izgleda korisnim — više biskupija imaju jedan odbor, koji će u istom kraju postupati na isti način, i okupivši snage djelovat će uspješnije.

69. Odbor za svetu liturgiju, koji se savjetuje da se prikladno ustanovi kod biskupskih skupova (čl. 44. Uredbe), neka se brine i za svetu glazbu. Stoga treba da se sastoji i od onih koji se razumiju u svetu glazbu. Dolikuje da se taj odbor savjetuje ne samo s dijecezanskim odborima nego i s drugim društvima koja u tom kraju vode brigu o glazbi. To isto treba reći i o pastoralno-liturgijskom odboru o kome je govor u istom čl. 44. Uredbe.

Ovu je Uputu papa Pavao VI u audijenciji udijeljenoj 9. veljače 1967. kardinalu Arkadiju M. Larraona, prefektu Svetog zbora obreda, odobrio i svojim autoritetom potvrdio te ujedno odredio da stupa na snagu 14. svibnja 1967, na dan Duhova.

Bilo koji protivni propisi nimalo ne smetaju.

U Rimu, 5. ožujka 1967, na nedjelju »Laetare«.

JAKOV kard. LERCARO,
bolonjski nadbiskup,
predsjednik Vijeća za provođenje
Uredbe o svetom bogoslužju
ARKADIJE M. kard. LARRAONA,
prefekt Svetog zbora obreda
FERDINAND ANTONELLI
nasl. nadbiskup idikrenski,
tajnik Svetog zbora obreda

S radošću doznajemo da je dijecezanski liturgijski odbor u Subotici priredio, dobio odobrenje iz Rima i tiskom izdao potpun Misal na **Mađarskom** jeziku u velikom formatu.